

Handläggare:
Michael Boström
08 508 18 156Till
Farsta stadsdelsnämnd
2015-09-24

Strategi mot våldsbejakande extremism

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till Strategi mot våldsbejakande extremism.
2. Omedelbar justering.

Per-Ove Mattsson
tillförordnad stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Kommunfullmäktige kommer under hösten att behandla ett förslag till stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism. Kommunstyrelsen har remitterat socialnämndens förslag till Farsta stadsdelsnämnd för yttrande.

Förvaltningen är positiv till att staden arbetar fram en stadsövergripande strategi. På så sätt får berörda nämnder och förvaltningar riktlinjer för hur frågan ska hanteras. När kommunfullmäktige har beslutat om den stadsövergripande strategin är det viktigt att tillämpningsanvisningar utarbetas som beskriver hur stadens olika verksamheter ska arbeta för att målen med strategin ska uppnås. Förvaltningen anser att det är viktigt att staden avsätter resurser för det fortsatta arbetet mot våldsbejakande extremism.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen beställare – äldreomsorg, funktionsnedsättning, individ och familj inklusive socialpsykiatri.

Bakgrund

Kommunfullmäktige kommer under år 2015 att behandla ett förslag till stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism¹.

Ett förslag har utarbetats av socialnämnden. Utgångspunkten är att i en demokrati har alla rätt att uttrycka sina politiska åsikter, även sådana som kan uppfattas som obekväma. Politiska handlingar som står i strid med demokratins grundläggande spelregler kan dock aldrig accepteras. Det är därför viktigt att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Strategin föreslås omfatta den våldsbejakande extremistiska autonoma miljön, den våldsbejakande högerextremistiska miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistiska miljön. I Stockholms stad verkar och vistas personer och grupperingar från alla dessa tre miljöer.

Händelseutvecklingen efter krigsutbrottet i Syrien och Ukraina då invånare från flera europeiska länder, även Sverige, rest för att delta i strider har aktualiserat frågan om våldsbejakande extremism. Många länder och städer ställer sig frågan hur det ska gå att hindra invånare att resa till andra länder för att strida.

Professor Tore Björger, vid polishögskolan i Oslo, identifierar i sin forskning fyra huvudtyper av våldsbejakande extremister – den ideologiska, medlöparen, äventyraren och den med trasig social bakgrund. Oavsett bakomliggande anledning behöver arbetet för att motverka våldsbejakande extremism utvecklas strategiskt. Det är viktigt att i detta arbete beakta ett genusperspektiv.

Sveriges regering tillsatte i juli 2014 en nationell samordnare med uppdrag att förbättra samverkan mellan myndigheter,

¹ Våldsbejakande extremism är ett samlingsgrepp för rörelser, ideologier och miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Det kan röra sig om att med våld hindra andras demonstrations- och yttrandefrihet, hot och våld mot meningsmotståndare eller hets mot folkgrupp.

kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Samordnaren ska även verka för att öka kunskapen och främja utvecklingen av förebyggande metoder. Stadens arbete sker i samarbete med den nationella nivån.

Kommunstyrelsen har remitterat socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism. Utöver förslaget har finansroteln i remissbrevet angett ett antal utgångspunkter för det fortsatta arbetet. Stadsdelsnämnden ska lämna sitt yttrande senast den 28 september 2015.

Socialnämndens förslag i sammanfattning

Stadens strategi formulerar stadens ansvar i fyra perspektiv – främjande, förebyggande, anhörigstöd och efterperspektiv.

I det breda förebyggande perspektivet ska stadens förebyggande arbete fokusera på de stadsdelsområden där våldbejakande extremistiska rörelser har fått fäste. Vidare ska staden agera skyndsamt med tidiga insatser vid signal och misstanke om att personer deltar i våldsbejakande extremistgrupperingar.

Mycket av det förebyggande arbetet för att skapa jämlika levnadsvillkor för barn och unga i en stad som håller samman sker inom ordinarie verksamhet. För att kunna hantera signaler om radikaliserings- och motarbetsrisker föreslås dock ett antal nya åtgärder. Dessa avser frågor om samordning, kompetenshöjning, samverkan mellan olika aktörer, omvärldsbevakning, metodutveckling och stöd till föreningar, anhöriga och berörda individer. Dessutom föreslås en ansvarsfördelning mellan olika nämnder.

Stadsledningskontoret föreslås få ansvar att koordinera fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och bolag. Fackförvaltningarna har ett ansvar inom sina respektive sektorer. Utbildningsförvaltningen har en central roll och socialförvaltningen har ett stort ansvar att samordna stadens sociala insatser inom området.

Risk att undergräva myndigheters legitimitet

För att myndigheter ska behålla sin legitimitet är det viktigt att ansvarsfördelning och befogenheter är tydligt och efterlevs. Även transparensen i arbetet är viktigt för trovärdigheten.

Risk för kontraproduktivitet

Det är viktigt att genomförda insatser ger goda effekter. Ett felaktigt arbetssätt kan i värsta fall vara kontraproduktivt. Internationell omvärldsbevakning, att följa kunskapsutvecklingen inom området och löpande uppföljningar samt utvärderingar är därför mycket viktigt för att kvalitetssäkra arbetssättet.

Befintligt arbete

Lokalt, vid respektive stadsdelsförvaltning, sker de konkreta insatserna gentemot stadens medborgare. Den lokala nivån är också en viktig informationskälla för säkerhetspolis, då tidiga tecken och kännedom om personer som rekryteras till radikala kretsar finns där. Lokal samverkan sker med berörda stadsdelsförvaltningar som motor och med sektoransvariga centrala förvaltningar som stöd.

Stadsdelsförvaltning, polis, religiösa samfund, frivilligorganisationer, skola med flera tar upp frågan om våldsbejakande extremism vid befintliga samverkansmöten. Hos vissa stadsdelsförvaltningar har även särskilda arbetsgrupper formerats för att lyfta denna fråga. Det handlar om att skapa en mobilisering för ett förebyggande och uppföljande arbete. Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning har utvecklat ett samarbete med den lokala moskén kring frågan.

Workshops och konferenser har anordnats på temat radikaliserings och våldsbejakande extremism i vissa stadsdelsförvaltningar. Några förvaltningar har knutit kontakt med Fryshuset för att anordna utbildning för alla medarbetare som arbetar uppsökande. Skarpnäcks stadsdelsnämnd antog år 2014 ett lokalt program med nolltolerans mot nazism, rasism och våldsbejakande extremism.

Dessutom har frågan om radikaliserings uppmärksammas inom skolan, både på central nivå vid utbildningsförvaltningen och lokalt på skolor.

På stadsledningskontoret har en samverkan inletts med den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. En studieresa tillsammans med den nationella samordnaren, polismyndigheten samt Malmö stad och Göteborgs stad för att studera framgångsrika metoder i det förebyggande arbetet har genomförts. Kontakter med andra större kommuner i landet har upprättats. Kontaktvägar med säkerhetspolisen har säkerställts.

Finansroteln's utgångspunkter

I remissbrevet har den ansvariga roteln i Stadshuset, finansroteln, angett att det fortsatta arbetet med denna stadsövergripande strategi ska ta sin utgångspunkt i följande punkter:

1. Rekrytering till våldsbejakande extremism ska motarbetas.
2. Kunskapen om våldbejakande extremism ska öka i hela staden.
3. Staden ska utveckla samarbetet med polisen.
4. Stöd ska ges för att hoppa av och långvarigt lämna destruktiva miljöer.
5. Drabbade av extremism ska få stöd och trygghet.

En del av att hindra rekryteringen till våldsamma extremistiska rörelser handlar om vilka signaler offentliga instanser sänder ut. Det är därför angeläget att Stockholm, även om staden ska arbeta aktivt med avhoppare, inte ska vidta åtgärder som kan uppfattas premiera eller belöna brottsliga handlingar.

Stadens agerande ska vara tydligt. Våldsbejakande extremism, varhelst den visar sig, ska bekämpas. Individer som i Sverige eller andra delar av världen begår brottsliga handlingar ska ställas till svars. Rörelser som stödjer eller bejakar politiskt eller religiöst våldsbejakande extremism ska veta att staden inte accepterar deras agerande.

Finansroteln skriver också att ett Stockholm som håller samman minskar extremismens grogrund och är själva förutsättningen för strategin. Staden ska i strategin väga in de övriga insatser som sker, exempelvis inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, och som påverkar möjligheten att skapa en sammanhållen stad.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till att staden arbetar fram en stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism. På så sätt får berörda nämnder och förvaltningar riktlinjer för att exempelvis kunna arbeta förebyggande och ge erforderligt stöd till anhöriga, där en närstående person blivit aktiv i en våldsbejakande extremistisk gruppering.

Förvaltningen instämmer i beskrivningen att staden inte ska vidta åtgärder som kan uppfattas premiera eller belöna brottsliga handlingar. Individer som i Sverige eller andra delar av världen begår brottsliga handlingar ska ställas till svars för dessa.

Att staden tar ett samlat grepp och agerar i ett bredare perspektiv är något som förvaltningen anser är positivt. De fyra perspektiven är lovvärda och bedöms på sikt bidra till goda resultat i arbetet med att värna demokratin mot den politiska och religiösa våldsbejakande extremismen på lokal, regional och nationell nivå.

Förvaltningen ställer sig bakom de nya åtgärder som framgår av förslaget till strategi och som anses vara erforderliga i sammanhanget. För att staden ska lyckas i sin ansats med det fortsatta arbetet mot politisk och religiös våldsbejakande extremismen är en av de avgörande faktorerna att staden säkerställer en stadsövergripande koordinering, ett ansvar som med fördel kan inrymmas i stadsledningskontorets övriga åtaganden. Stadsledningskontoret bör således ges ett övergripande ansvar på det sätt som beskrivs i förslaget.

Förvaltningen bedömer det som viktigt att den stadsövergripande strategin har sin utgångspunkt i stadens befintliga verksamheter och åtaganden. Det är inte önskvärt att staden bygger upp ytterligare en organisation utöver befintlig organisation och verksamheter.

Förvaltningen anser det både positivt och nödvändigt att strategin har fokus på att utveckla en fungerande samverkan med tydlig ansvarsfördelning samt kommunikation om vem som gör vad och när. Det är viktigt att samtliga berörda nämnder och bolagsstyrelser ges ett tydligt uppdrag. Att samverkan sker på lokal, regional och nationell nivå har avgörande betydelse och är viktigt inte minst ur ett resursperspektiv. I ett lokalt sammanhang är de lokala Brottsförebyggande råden, Brå, en viktig aktör i det fortsatta arbetet vad gäller samverkan.

I sammanhanget kan staden dra lärdom av och noga följa Göteborgs stads arbete. De har jämförelsevis kommit längst i Sverige med insatser även om också deras arbete är i sin linda.

När kommunfullmäktige har beslutat om den stadsövergripande strategin är det även viktigt att tillämpningsanvisningar utarbetas som beskriver hur stadens olika verksamheter ska arbeta för att målen med strategin ska uppnås. Det är även viktigt att staden bistår med central utbildningen kring strategin och tillsammans med stadens olika verksamheter aktivt arbetar för att höja medvetenheten bland stadens medarbetare för att kunna hantera signaler om radikaliserings- och motarbete radikaliserings.

Förvaltningen anser att målen med den stadsövergripande strategin måste brytas ner för respektive verksamhetsområde och göras mätbara samt att mål och resultat redovisas i stadens integrerade ledningssystem för uppföljning av budget, ILS-systemet.

Avslutningsvis anser förvaltningen att det är viktigt att staden avsätter erforderliga resurser för det fortsatta arbetet mot våldsbejakande extremism.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilagor

1. Socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism
2. Finansrotelns remissbrev med utgångspunkter för det fortsatta arbetet med strategin